

CYPRVS AETERNA

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ:
Σύνταξη χηρείας στα κράτη μέλη της ΕΕ

Αίτημα από: Γιώργο Κουκουμά
βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου

Εποπτεία έρευνας: Ανθή Τοφαρή
Υπεύθυνοι Λειτουργοί Ερευνών και Μελετών: Μιχάλης Αργυρού, Θεάνθη Χρίστου

Απρίλιος 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	3
Ανάλυση-Πόρισμα	4 - 6
Αναλυτικές απαντήσεις	7 – 33
Πίνακας συνοπτικών απαντήσεων ανά χώρα	34 - 35

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ενόψει της αναθεώρησης του συνταξιοδοτικού συστήματος από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο βουλευτής εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις κ. Γιώργος Κουκουμάς ζήτησε τη διεξαγωγή από τον Τομέα Ερευνών και Μελετών έρευνας σχετικά με τη σύνταξη χηρείας σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Στα πλαίσια των πιο πάνω στάλθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD), που περιλάμβανε τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Υπάρχει σχέδιο σύνταξης χηρείας στη χώρα σας;
2. Ποια κριτήρια πρέπει να πληρούν οι δικαιούχοι του σχεδίου (εισφορές, ηλικία, χρόνος εργασίας κ.λπ.);
3. Υπάρχει φόρμουλα για καταμερισμό της σύνταξης χηρείας στις περιπτώσεις που ο θανών ή η θανούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους;
4. Αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη οποιασδήποτε μορφής γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη χηρείας ;

Το ECPRD μάς διαβίβασε τις απαντήσεις δεκαεπτά (17) χωρών της ΕΕ που ανταποκρίθηκαν στο ερώτημα.

Στην έρευνα παρατίθεται η ανάλυση-πόρισμα που προκύπτει από τη μελέτη των απαντήσεων που διαβιβάστηκαν στην Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων από το ECPRD. Στη συνέχεια παρατίθενται αναλυτικά, ανά χώρα και ερώτημα, όλες οι απαντήσεις των ευρωπαϊκών χωρών.

Τέλος, παρατίθεται συνοπτικός πίνακας, ανά χώρα, με τις απαντήσεις των ευρωπαϊκών χωρών στα ερωτήματα.

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΟΡΙΣΜΑ

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης μας διαβίβασε τις απαντήσεις που απέστειλαν δεκαεπτά (17) χώρες της ΕΕ που ανταποκρίθηκαν στο ερώτημα που έθεσε ο κ. Κουκουμάς (*ECPRD Request: 4977*). Από τις εν λόγω απαντήσεις προκύπτει ότι σε καμία από τις χώρες δε γίνεται διάκριση λόγω φύλου (χήρος/χήρα) στην παραχώρηση σύνταξης χηρείας ή σύνταξης επιζώντων. Ωστόσο, στην **Ισπανία**, για να μειωθεί το χάσμα των φύλων, δίνεται ένα συμπλήρωμα σύνταξης σε μητέρες, με στόχο την αποκατάσταση της προκατάληψης που υφίστανται οι γυναίκες σε όλη την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, κυρίως λόγω της ανάληψης πρωταγωνιστικού ρόλου στη φροντίδα των παιδιών τους. Ως προς τα ερωτήματα που τέθηκαν από τις δοθείσες απαντήσεις προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σχέδιο Σύνταξης Χηρείας

Σε αρκετές χώρες (**Αυστρία, Ελλάδα, Ισπανία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία**) υπάρχει σχέδιο σύνταξης χηρείας. Σε άλλες χώρες (**Γαλλία, Εσθονία, Ιταλία, Κροατία, Πολωνία, Ρουμανία, Φινλανδία**) δεν έχει θεσπιστεί ειδική σύνταξη χηρείας, αλλά υπό ορισμένες προϋποθέσεις μια χήρα ή ένας χήρος μπορεί να υποβάλει αίτηση για **σύνταξη επιζώντων**. Πρόκειται για μηνιαίο επίδομα που αντιστοιχεί σε ποσοστό της σύνταξης που ελάμβανε/θα ελάμβανε ο αποθανών και καταβάλλεται στους στενότερους εν ζωή συγγενείς του (π.χ. σύζυγο, ανήλικα τέκνα, τέκνα με αναπηρία). Στην **Πορτογαλία** παραχωρούνται και οι δύο αυτές συντάξεις.

Κριτήρια/Προϋποθέσεις

Τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι δικαιούχοι διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Κοινά κριτήρια που τίθενται σχεδόν από όλες τις χώρες είναι η ηλικία είτε του επιζώντος είτε του αποθανόντος, τα έτη υπηρεσίας και οι εισφορές. Τίθενται επίσης ως προϋποθέσεις από αρκετές χώρες η ύπαρξη τέκνων, η ανικανότητα

προς εργασία, το εισόδημα, η διάρκεια γάμου και η πρόκληση θανάτου από εργατικό ατύχημα. Στη **Φινλανδία**, δεν υπάρχει ελάχιστο όριο ηλικίας, χρόνος εργασίας ή εισφορές. Ωστόσο, από 1.1.2022 οι δικαιούχοι γεννηθέντες την 1.1.1975 ή μετά δικαιούνται τη σύνταξη για **10 έτη** και οι γεννηθέντες την 31.12.1974 και προηγουμένως λαμβάνουν τη σύνταξη επ' αόριστον.

Σε αρκετές χώρες (π.χ. **Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία**) η σύνταξη αυτή είναι προσωρινή, αλλά μπορεί να επεκταθεί ή να μετατραπεί σε μόνιμη υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Φόρμουλα για καταμερισμό της σύνταξης χηρείας στις περιπτώσεις που ο θανών ή η θανούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους

Στη **Γαλλία**, στη **Γερμανία** και στην **Ισπανία**, στις περιπτώσεις που ο θανών ή η θανούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους, η σύνταξη διαμοιράζεται αναλογικά προς τη διάρκεια των διάφορων γάμων. Στην **Ισπανία**, η σύνταξη χορηγείται ανάλογα με το χρονικό διάστημα που ο κάθε δικαιούχος έζησε με τον θανόντα, με εγγύηση όμως 40% υπέρ του συζύγου ή του επιζώντος δικαιούχου τη μέρα του θανάτου.

Στην **Ελλάδα** ο διαζευγμένος σύζυγος δικαιούται σύνταξη χηρείας παράλληλα με τον επιζώντα σύζυγο, εφόσον συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις, όπως π.χ. η ύπαρξη διατροφής και η διάρκεια γάμου. Ο διαζευγμένος σύζυγος λαμβάνει τουλάχιστον το 25% της σύνταξης του θανόντος και ενδεχομένως και υψηλότερη, εάν πληροί ορισμένα κριτήρια. Στην **Ουγγαρία** και στην **Πορτογαλία** η σύνταξη κατανέμεται ισόποσα μεταξύ των δικαιούχων.

Σε αρκετές χώρες (π.χ. **Αυστρία, Ελλάδα, Κροατία, Πολωνία, Πορτογαλία, Φινλανδία**) ο/η διαζευγμένος/η σύζυγος δικαιούται σύνταξη επιζώντος με απαραίτητη προϋπόθεση να του/της έχει χορηγηθεί δικαίωμα διατροφής.

Μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη οποιασδήποτε μορφής γάμου ή συμφώνου συμβίωσης

Στην **Ισπανία**, στην **Κροατία**, στην **Ουγγαρία**, στην **Πορτογαλία**, στη **Σλοβενία** και στη **Φινλανδία** αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη οποιασδήποτε μορφής γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη

θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη χηρείας υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η διάρκεια της συμβίωσης και η ύπαρξη ανήλικων τέκνων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Αυστρία

1. Στην Αυστρία η σύνταξη χηρείας ρυθμίζεται με τον νόμο περί Γενικής Κοινωνικής Ασφάλισης.
2. Η/ο χήρα/ος δικαιούται σύνταξη χηρείας, εάν ο/η σύζυγος μέχρι τη στιγμή του θανάτου έχει:
  - α. τουλάχιστον 180 μηνιαίες εισφορές ή
  - β. τουλάχιστον 300 μήνες ασφάλισης.

Σε σχέση με την ηλικία του θανόντος κατά τη στιγμή του θανάτου, ο/η επιζών/επιζώσα σύζυγος λαμβάνει σύνταξη λόγω θανάτου, εάν:

- α. κατά τον χρόνο του θανάτου ο/η αποβιώσας/σασα ήταν μικρότερος/η των 50 ετών και διέθετε περίοδο ασφάλισης τουλάχιστον 60 μήνες κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 120 ημερολογιακών μηνών,
- β. κατά τον χρόνο του θανάτου ο/η αποβιώσας/σασα ήταν μεγαλύτερος/η των 50 ετών και σε αυτή την περίπτωση η ελάχιστη περίοδος ασφάλισης αυξάνεται κατά έναν μήνα για κάθε μήνα που έχει παρέλθει μετά τη συμπλήρωση των 50 ετών και η περίοδος αναφοράς κατά δύο μήνες για κάθε μήνα, με μέγιστο όριο τους 360 ημερολογιακούς μήνες.

Η σύνταξη χηρείας καταβάλλεται **χωρίς χρονικό περιορισμό**, εάν:

- α. κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομιμοποιήθηκε τέκνο,
- β. η χήρα κατά τον χρόνο του θανάτου τελεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης,
- γ. ένα τέκνο του θανόντος ανήκει στο νοικοκυριό και δικαιούται σύνταξη ορφανού,
- δ. ο γάμος τελέστηκε μεταξύ προσώπων που είχαν ήδη παντρευτεί μεταξύ τους και με τη συνέχιση αυτού του προηγούμενου γάμου δε θα υπόκειτο σε καμία προθεσμία,
- ε. ο γάμος διήρκεσε για ορισμένο ελάχιστο διάστημα.

Η σύνταξη χηρείας καταβάλλεται **μόνο για 30 ημερολογιακούς μήνες**, εάν ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Η/ο χήρα/ος κατά την τέλεση του γάμου είναι μικρότερη/ος των 35 ετών (το περιορισμένο δικαίωμα μετατρέπεται σε απεριόριστο δικαίωμα, σε περίπτωση που ο γάμος διήρκεσε περισσότερο από 10 χρόνια).
- β. Η/ο χήρα/ος κατά την τέλεση του γάμου είναι μεγαλύτερη/ος των 35 ετών και ο θανών ήταν ήδη συνταξιούχος (το περιορισμένο δικαίωμα μετατρέπεται σε απεριόριστο δικαίωμα, σε περίπτωση που ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον τρία χρόνια και η διαφορά ηλικίας των συζύγων ήταν έως 20 έτη ή ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον πέντε χρόνια και η διαφορά ηλικίας των συζύγων ήταν μεταξύ 20 και 25 ετών ή ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον δέκα χρόνια και η διαφορά ηλικίας των συζύγων ήταν μεγαλύτερη από 25 έτη).
- γ. Αν η/ο χήρα/ος κατά την τέλεση του γάμου ήταν άνω των 35 ετών και ο θανών δεν ήταν συνταξιούχος, αλλά μεγαλύτερος των 65 ετών (το περιορισμένο δικαίωμα μετατρέπεται σε απεριόριστο δικαίωμα, σε περίπτωση που ο γάμος διήρκεσε περισσότερο από τρία χρόνια).

Εάν η/ο χήρα/ος έχει καταστεί ανίκανος μέχρι τη λήξη των παροχών σύνταξης ορισμένου χρόνου και εάν εντός τριών μηνών από τη λήξη ο δικαιούχος υποβάλει αίτηση για συνέχιση των παροχών, οι συντάξεις χηρείας θα καταβάλλονται για τη διάρκεια της αναπηρίας.

Επίσης, μπορεί να χορηγηθεί σύνταξη χηρείας μετά από διαζύγιο, σε περίπτωση που καταβαλλόταν επίδομα διατροφής. Σε περίπτωση που έχει τελεστεί άλλος γάμος, το δικαίωμα σε σύνταξη χηρείας καταργείται. Σε αυτή την περίπτωση θα εκταμιευθεί εφάπαξ ποσό 35πλάσιο της μηνιαίας πληρωμής.

Σε περίπτωση που ο θανών δεν πληροί τις προϋποθέσεις για σύνταξη χηρείας, καταβάλλεται εφάπαξ ποσό.

- 3. Δεν υπάρχει πρόνοια στο σχέδιο που αφορά τον καταμερισμό της σύνταξης χηρείας στη/στον σύζυγο και τους πρώην συζύγους, στις περιπτώσεις που ο/η θανών/ούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους.
- 4. Στην περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας.

Γαλλία

1. Στη Γαλλία ρυθμίζεται με νόμο η σύνταξη επιζώντων και είναι ίση με το 54% της σύνταξης γήρατος που ο εκλιπών σύζυγος λάμβανε ή που θα μπορούσε να λάβει.
2. Εάν ο εκλιπών είχε συμπληρώσει τουλάχιστον 15 χρόνια (60 τρίμηνα) ασφάλειας σύνταξης, το ελάχιστο ποσό της σύνταξης επιζώντων είναι €3.530,79 τον χρόνο (ήτοι €294,23 τον μήνα). Εάν είχε συμπληρώσει λιγότερο από 15 χρόνια, το ελάχιστο ποσό μειώνεται ανάλογα με τη διάρκεια της ασφάλειάς του. Σε κάθε περίπτωση το ποσό της σύνταξης επιζώντων δεν μπορεί να ξεπεράσει τα €11.106,72 τον χρόνο (ήτοι €925,56 τον μήνα).
Η/ο χήρα/ος δικαιούται σύνταξη επιζώντος, εάν είναι τουλάχιστον 55 ετών και τα μέγιστα ετήσια εισοδήματά του/της είναι €21.985,60 για δικαιούχο που ζει μόνος του και €35.176,96 για δικαιούχο που συζεί.
3. Σε περίπτωση που ο θανών πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμο τότε η σύνταξη διαμοιράζεται αναλογικά προς τη διάρκεια των διάφορων γάμων.
4. Στη Γαλλία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας.

Γερμανία

1. Στη Γερμανία η βάση για τη **χορήγηση συντάξεων επιζώντων** από την υποχρεωτική συνταξιοδοτική ασφάλιση είναι η υποχρέωση αμοιβαίας διατροφής των συζύγων που προβλέπεται από το Αστικό Δίκαιο. Αυτό είναι πρωτίστως σημαντικό για τους συζύγους και τους γονείς και ισχύει επίσης χωρίς περιορισμούς για καταχωρημένες συμβάσεις συμβίωσης από το 2005. Από τον Οκτώβριο του 2017 οι ομόφυλοι σύντροφοι στη Γερμανία μπορούν επίσης να παντρευτούν. Έκτοτε δεν είναι πλέον δυνατή η σύναψη σύμβασης συμβίωσης. Ωστόσο, οι υπάρχουσες συμβάσεις συμβίωσης παραμένουν έγκυρες. Οι εταίροι σε εγγεγραμμένη σύμβαση συμβίωσης είναι ίσοι με τους συντρόφους σε έγκυρο γάμο από την άποψη του συνταξιοδοτικού δικαίου.

Με τη χορήγηση συντάξεων επιζώντος σε χήρες, χήρους και ορφανά, σύμφωνα με τις διατάξεις του Έκτου Βιβλίου του Κοινωνικού Κώδικα (SGB VI)¹, εκτός από τους κινδύνους γήρατος και αναπηρίας, προβλέπεται και προστασία, σε περίπτωση θανάτου ατόμου που υποχρεούται να παράσχει διατροφή. Επιπλέον, δόθηκε η ευκαιρία στους συζύγους να διαχωρίσουν τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου ως σύντροφοι στο πλαίσιο του γνωστού διαχωρισμού συντάξεων.

2. Οι συντάξεις επιζώντων προστατεύουν τα εξαρτώμενα από τις συνέπειες της απώλειας των ασφαλισμένων που είναι υπεύθυνοι για τη διατροφή τους. Ακόμη και αν η προστασία έναντι του κινδύνου θανάτου έχει μειωθεί ως αποτέλεσμα της αύξησης της αμειβόμενης απασχόλησης, η αρχή της αντικατάστασης διατροφής εξακολουθεί να διαμορφώνει τη χορήγηση συντάξεων λόγω θανάτου. Ωστόσο, το εισόδημα των επιζώντων συμψηφίζεται με τις συντάξεις χηρείας και ανατροφής τέκνων.

Σύνταξη επιζώντων για χήρες και χήρους

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του SGB VI, οι χήρες ή οι χήροι ή οι επιζώντες σύντροφοι δικαιούνται σύνταξη επιζώντος μετά τον θάνατο του ασφαλισμένου, εάν ο λογαριασμός ασφάλισης του θανόντος έχει πιστωθεί με εισφορές για τουλάχιστον πέντε έτη ή έχει συμπληρωθεί η γενική περίοδος αναμονής πρόωρα. Γίνεται διάκριση μεταξύ της μικρής και της μεγάλης σύνταξης χηρείας.

- **Μικρή σύνταξη χηρείας**

Σύμφωνα με το άρθρο 46 (1) του SGB VI, μια χήρα λαμβάνει μικρή σύνταξη χηρείας μετά τον θάνατο του συζύγου της, εάν δεν έχει συμπληρώσει ακόμη την ηλικία των 47 ετών, δεν είναι ανάικη, δε μεγαλώνει παιδί, ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον ένα έτος και δεν έχει ξαναπαντρευτεί για περίοδο 24 μηνών. Εάν ο γάμος έχει συναφθεί πριν από το 2002 και ο ένας σύζυγος έχει γεννηθεί πριν από τις 2 Ιανουαρίου 1962, η σύνταξη καταβάλλεται σε μόνιμη βάση. Η μικρή σύνταξη χηρείας είναι το 25% της σύνταξης του θανόντος ασφαλισμένου.

- **Μεγάλη σύνταξη χηρείας**

Σύμφωνα με το άρθρο 46 (2) του SGB VI, μεγάλη σύνταξη χηρείας καταβάλλεται σε όποιον έχει συμπληρώσει το 47^ο έτος της ηλικίας του ή είναι ανίκανος ή ανατρέφει ανήλικο ή φροντίζει παιδί με αναπηρία μετά τον θάνατο του ασφαλισμένου. Και εδώ ο γάμος πρέπει να υφίσταται τουλάχιστον έναν χρόνο και να μην έχει γίνει νέος γάμος.

Από την 1^η Ιανουαρίου 2002 οι μεγάλες συντάξεις χηρείας ανέρχονται τακτικά στο 55% της σύνταξης του ασφαλισμένου. Επιπλέον, υπάρχει η χορήγηση προσαύξησης, η οποία βασίζεται στη διάρκεια της ανατροφής των παιδιών, μέχρι να συμπληρωθεί το 3^ο έτος της ηλικίας τους. Εάν ο γάμος συνήφθη πριν από το 2002 και ο ένας τουλάχιστον σύζυγος έχει γεννηθεί πριν από τις 2 Ιανουαρίου 1962, η μεγάλη σύνταξη χηρείας ανέρχεται στο 60% της σύνταξης του ασφαλισμένου, αλλά δε χορηγείται συμπλήρωμα για την ανατροφή των παιδιών.

Σύνταξη ανατροφής λόγω θανάτου σε περίπτωση διαζυγίου

Σε περίπτωση διαζυγίων μετά τις 30 Ιουνίου 1977, σύμφωνα με το άρθρο 47 του SGB VI, υπάρχει δικαίωμα σε σύνταξη ανατροφής παιδιού από την ασφάλιση του επιζώντος διαζευγμένου συζύγου, εάν ο σύζυγος που ανατρέφει ανήλικο παιδί δεν έχει ξαναπαντρευτεί και μέχρι τον θάνατο του διαζευγμένου συζύγου εκπλήρωσε τη γενική περίοδο αναμονής των πέντε ετών με εισφορές στην εκ του νόμου νόμιμη συνταξιοδοτική ασφάλιση. Το ποσό της σύνταξης ανατροφής τέκνου αντιστοιχεί στο ποσό της σύνταξης λόγω πλήρους μείωσης της εισοδηματικής ικανότητας, λαμβανομένης υπόψη της εξίσωσης των συντάξεων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου. Το υπόβαθρο για τη χορήγηση της σύνταξης ανατροφής είναι η εξασφάλιση διαβίωσης, εάν η ασφαλισμένη απασχόληση ή δραστηριότητα δεν είναι πλήρως ικανοποιητική για την ανατροφή των παιδιών.

Πίστωση εισοδήματος

Σύμφωνα με την § 97 του SGB VI, το εισόδημα του επιζώντος εξαρτωμένου συμψηφίζεται με τις συντάξεις χηρείας και ανατροφής τέκνων. Το επίδομα ισούται με το 40% του μηνιαίου εισοδήματος που

υπερβαίνει κατά 26,4 φορές την τρέχουσα αξία της σύνταξης. Από την 1^η Ιουλίου 2021 το επίδομα αυτό είναι €902,62 στη Δυτική Γερμανία και €883,61 στην Ανατολική Γερμανία. Το επίδομα αυξάνεται για κάθε παιδί που δικαιούται σύνταξη ορφανού κατά 5,6 φορές της τρέχουσας αξίας της σύνταξης. Αυτό αντιστοιχεί σήμερα σε αύξηση €191,46 στη δυτική Γερμανία και €187,42 στην ανατολική Γερμανία.

3. Στα διάφορα είδη συντάξεων λόγω θανάτου, υπάρχει και η **σύνταξη πολλαπλών δικαιούχων**. Εάν ο θανών σύζυγος έχει ξαναπαντρευτεί, τόσο η χήρα ή ο χήρος όσο και ένας ή περισσότεροι πρώην σύζυγοι δικαιούνται σύνταξη επιζώντος μετά τον θάνατο. Στη συνέχεια η σύνταξη χηρείας κατανέμεται μεταξύ όλων των δικαιούχων ανάλογα με τη διάρκεια του γάμου με τον θανόντα. Την 1^η Ιανουαρίου 2002 εισήχθη ένας προαιρετικός διαχωρισμός συντάξεων, ο οποίος βασίζεται στην εξίσωση των συντάξεων σε περίπτωση διαζυγίου. Έκτοτε τα παντρεμένα ζευγάρια μπορούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις να δηλώσουν από κοινού ότι τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα από την περίοδο του γάμου θα κατανεμηθούν ισόποσα. Το ήμισυ της διαφοράς της αξίας μεταφέρεται από τον λογαριασμό σύνταξης με τα υψηλότερα συνταξιοδοτικά δικαιώματα στον συνταξιοδοτικό λογαριασμό με τα χαμηλότερα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, ώστε τα νόμιμα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου να είναι τα ίδια. Μετά την υποβολή αντίστοιχης δήλωσης διάσπασης σύνταξης δεν υφίσταται δικαίωμα σύνταξης επιζώντων από τη χήρα ή τον χήρο σε περίπτωση θανάτου. Υπό τους ίδιους όρους όπως και για τα παντρεμένα ζευγάρια η σύνταξη μπορεί επίσης να κατανεμηθεί μεταξύ των συντρόφων.
4. Δεν έχει απαντηθεί το ερώτημα.

Ελλάδα

1. Στην Ελλάδα η **σύνταξη χηρείας** ρυθμίζεται από τον Ν. 4387/2016 (ΦΕΚ Α' 85/12.05.2016), όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4611/2019 (ΦΕΚ Α' 73/17.05.2019).
2. Σύμφωνα με τη νομοθεσία θεμελιώδης προϋπόθεση, για να δικαιούται σύνταξη η χήρα σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου, είναι να έχει συμπληρώσει ο αποβιώσας τον χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη

συνταξιοδότηση. Ο επιζών σύζυγος ανεξαρτήτως ηλικίας έχει δικαίωμα πλήρους σύνταξης για τρία χρόνια μετά τον θάνατο του συνταξιούχου. Μετά την πάροδο των τριών αυτών ετών και εάν εργάζεται ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή λαμβάνει σύνταξη από άλλη πηγή, καταβάλλεται μόνο το 50% της σύνταξης ανάλογα με τη διάρκεια απασχόλησης ή μη μισθωτής δραστηριότητας. Ωστόσο, το δικαίωμα στη σύνταξη παύει, όταν ο δικαιούχος πεθάνει ή παντρευτεί.

Ο επιζών σύζυγος όμως δε δικαιούται σύνταξη, εάν ο θάνατος του συνταξιούχου συζύγου επήλθε εντός δύο ετών από τον γάμο τους, εκτός αν:

- α. ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας ή σε ανθρωποκτονία,
  - β. κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο,
  - γ. η χήρα κατά τον χρόνο του θανάτου τελεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δε διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο,
  - δ. συντρέχει η περίπτωση ανασυστάσεως προϋπάρχαντος γάμου, αρκεί οι τελεσθέντες γάμοι, δηλαδή ο αρχικός και ο εξ ανασυστάσεως κατά τη διάρκεια του οποίου απεβίωσε ο σύζυγος, να έχουν διαρκέσει τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια συνολικά και ο εξ ανασυστάσεως να διήρκεσε τουλάχιστον έξι (6) μήνες.
3. Σύμφωνα με τα άρθρα 12 παρ. 1 υποπαρ. Γ΄ του ν. 4387/2016 και 19 παρ. 4 του Ν. 4611/2019, ο διαζευγμένος σύζυγος δικαιούται σύνταξη χρείας παράλληλα με τον επιζώντα σύζυγο, εφόσον πληροί αθροιστικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. Ο πρώην σύζυγος κατά τη στιγμή του θανάτου του κατέβαλλε σε αυτόν ή υποχρεούτο να καταβάλλει διατροφή που είχε καθοριστεί είτε με δικαστική απόφαση είτε με μεταξύ τους σύμβαση,
  - β. είχε συμπληρώσει δέκα (10) έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση,
  - γ. το διαζύγιο δεν οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης εξ υπαιτιότητας του αιτούντος τη σύνταξη,

δ. το μέσο μηνιαίο ατομικό φορολογητέο εισόδημά του δεν υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων που καταβάλλεται από τον ΟΓΑ,

ε. δεν έχει τελεστεί άλλος γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης.

Ο διαζευγμένος σύζυγος λαμβάνει τουλάχιστον το 25% της σύνταξης του θανόντος και ενδεχομένως και υψηλότερη, εάν πληροί ορισμένα κριτήρια ως ακολούθως:

Εφόσον ο γάμος είχε διαρκέσει μέχρι δέκα έτη έως τη λύση του με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος επιζών σύζυγος επιμερίζεται κατά 75% στον χήρο και 25% στον διαζευγμένο. Για κάθε έτος έγγαμου βίου πέραν του δεκάτου και μέχρι το τριακοστό πέμπτο, το ποσοστό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος μειώνεται κατά 1% και αυξάνεται αντίστοιχα κατά 1% στον διαζευγμένο. Προκειμένου περί έγγαμου βίου που διήρκεσε πλέον των τριάντα πέντε (35) ετών έως τη λύση του κατά τα ανωτέρω, το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος επιμερίζεται κατά 50% στον χήρο και 50% στον διαζευγμένο.

Εάν ο θανών δεν καταλείπει χήρο, ο διαζευγμένος δικαιούται το ίδιο ποσοστό, της σύνταξης που θα εδικαιούτο ο χήρος.

Σε περίπτωση περισσότερων του ενός δικαιούχων διαζευγμένων, το αναλογούν για τον διαζευγμένο κατά τα ως άνω ποσοστά ποσό σύνταξης κύριας και επικουρικής επιμερίζεται εξίσου μεταξύ αυτών.

4. Η ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπει άλλους δικαιούχους εκτός από τον επιζώντα σύζυγο του θανόντος, τα παιδιά του και τον διαζευγμένο σύζυγό του.

Εσθονία

1. Τα είδη της κρατικής σύνταξης καθορίζονται από τον νόμο περί Κρατικής Ασφάλισης Συντάξεων. Δεν έχει θεσπιστεί ειδική σύνταξη χηρείας στην Εσθονία, αλλά υπό ορισμένες προϋποθέσεις μια χήρα ή ένας χήρος μπορεί να υποβάλει αίτηση για **σύνταξη επιζώντος**.

Δικαιούχοι σύνταξης επιζώντων είναι τα μέλη της οικογένειας του αποθανόντος ασφαλισμένου που συντηρούνταν από αυτόν, εφόσον κατά την ημερομηνία του θανάτου του είχε συμπληρώσει τα έτη υπηρεσίας που

παρέχουν δικαίωμα σε σύνταξη ανικανότητας προς εργασία ή σύνταξη γήρατος. Ανάμεσα στους δικαιούχους είναι οι ακόλουθοι:

- Η/ο χήρα/ος της/του οποίας/ου η εργασιακή ικανότητα μειώθηκε σύμφωνα με τον νόμο για το επίδομα εργασιακής ικανότητας ή που είναι σε ηλικία συνταξιοδότησης και της/του οποίας/ου ο γάμος με τον/την θανών/ούσα είχε διάρκεια τουλάχιστον ενός έτους.
  - Ο διαζευγμένος σύζυγος του θανόντος που συμπλήρωσε την ηλικία συνταξιοδότησης ή διαπιστώθηκε ότι έχει μερική ή καθόλου εργασιακή ικανότητα πριν από το διαζύγιο ή εντός τριών ετών μετά το διαζύγιο και του οποίου ο γάμος με τον θανόντα είχε διάρκεια τουλάχιστον είκοσι πέντε χρόνια.
  - Γονέας με μειωμένη εργασιακή ικανότητα.
  - Γονέας σε ηλικία συνταξιοδότησης.
  - Μη εργαζόμενη έγκυος χήρα (από τη δωδέκατη εβδομάδα της εγκυμοσύνης).
  - Γονέας ή κηδεμόνας παιδιού μέχρι 3 ετών που δεν εργάζεται.
2. Η σύνταξη επιζώντος καταβάλλεται, μόνο εάν ο θανών είχε την απαιτούμενη περίοδο συνταξιοδότησης ανάλογα με την ηλικία θανάτου του, εκτός και αν απεβίωσε από εργατικό ατύχημα ή ασθένεια που προκλήθηκε από το εργασιακό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή η σύνταξη επιζώντος ισούται με το ποσό της εθνικής σύνταξης. Το 2021 το ποσό αυτό ήταν €255,18.
- Οι συντάξεις επιζώντων δεν καταβάλλονται σε πρόσωπα που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα.
3. Δεν έχει απαντηθεί το ερώτημα
4. Δεν έχει απαντηθεί το ερώτημα

Ισπανία

1. Στην Ισπανία η **σύνταξη χηρείας** ρυθμίζεται στο Κεφάλαιο XIV «Θάνατος και επιβίωση» του Βασιλικού Νομοθετικού Διατάγματος 8/2015 της 30^{ης} Οκτωβρίου.
2. Ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης χηρείας στην Ισπανία στηρίζεται σε μία ρυθμιστική βάση (βάση υπολογισμού). Η βάση υπολογισμού διαφέρει ανάλογα με την επαγγελματική κατάσταση του αποθανόντος (ενεργός

εργαζόμενος ή φορέας δικαιώματος σύνταξης - για τους τελευταίους η βάση υπολογισμού είναι η ίδια με εκείνη της σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας) και την αιτία του θανάτου.

Το ποσό της σύνταξης προκύπτει με την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσοστού στη βάση υπολογισμού. Η εφαρμογή του ποσοστού στη βάση υπολογισμού λειτουργεί με τους εξής όρους:

α. Συνήθως η σύνταξη ανέρχεται στο **52%** της ρυθμιστικής βάσης, ποσό που βασίζεται στις μέσες εισφορές του ατόμου στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Από 01/01/2019 αυτό το ποσό μπορεί να ανέλθει στο **60%** της ρυθμιστικής βάσης, όταν ο δικαιούχος:

- i. είναι 65 ετών και άνω,
- ii. δε δικαιούται άλλη ισπανική ή ξένη δημόσια σύνταξη,
- iii. δε λαμβάνει εισόδημα από εργασία ως μισθωτός ή ελεύθερος επαγγελματίας,
- iv. δεν έχει εισόδημα από κινητό ή ακίνητο κεφάλαιο, υπεραξίες ή έσοδα από οικονομικές δραστηριότητες άνω των €7.707 ανά έτος.

β. Σε ορισμένες περιπτώσεις η σύνταξη μπορεί να ανέλθει έως και το **70%** της ρυθμιστικής βάσης, εάν κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου του δικαιώματος παροχής πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i. Ο συνταξιούχος έχει οικογενειακές υποχρεώσεις, όπως:
  - ζει με παιδιά κάτω των 26 ετών ή εξαρτώμενους ενήλικες (με αναπηρία 33% ή περισσότερο) ή με ανάδοχα παιδιά ή/και
  - το συνολικό οικογενειακό εισόδημα, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του συνταξιούχου, διαιρούμενο με τον αριθμό των μελών της οικογένειας, δεν υπερβαίνει σε ετήσια βάση το 75% του κατώτατου ετήσιου μισθού.
- ii. Η σύνταξη χηρείας αποτελεί την κύρια ή μοναδική πηγή εισοδήματος. Η απαίτηση αυτή θεωρείται ότι πληρούται, όταν

το ετήσιο ποσό της σύνταξης υπερβαίνει το 50% του συνολικού ετήσιου εισοδήματος του συνταξιούχου.

- iii. Το συνολικό εισόδημα του δικαιούχου, συμπεριλαμβανομένης της σύνταξης χηρείας, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα €18.877,60 ετησίως. Σε αντίθετη περίπτωση το ποσό της σύνταξης χηρείας μειώνεται, ώστε να μην υπερβαίνει το όριο αυτό.

Η απώλεια μιας από αυτές τις προϋποθέσεις θα οδηγήσει στην εφαρμογή του ποσοστού 52%.

Μεταβατική συνέχιση του επιδόματος μητρότητας

Τα άτομα που στις 04/02/2021 λάμβαναν επίδομα μητρότητας για δημογραφική εισφορά θα συνεχίσουν να το λαμβάνουν. Εφεξής η λήψη του επιδόματος μητρότητας θα είναι ασυμβίβαστη με το νέο ανταποδοτικό συμπλήρωμα σύνταξης για τη μείωση της διαφοράς μεταξύ των φύλων και οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να επιλέξουν μεταξύ του ενός ή του άλλου.

Συμπλήρωμα για τη μείωση του χάσματος των φύλων

Το επίδομα μητρότητας για τη δημογραφική εισφορά αντικαθίσταται από ένα συμπλήρωμα που αποσκοπεί στη μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων, που υφίστανται οι γυναίκες σε όλη την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, ως αποτέλεσμα της ανάληψης πρωταγωνιστικού ρόλου στο έργο της φροντίδας των παιδιών τους.

3. Στις περιπτώσεις που ο/η θανών/ούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους, η σύνταξη χορηγείται ανάλογα με το χρονικό διάστημα που ο κάθε δικαιούχος έζησε με τον θανόντα, με εγγύηση 40% υπέρ του συζύγου ή του επιζώντος δικαιούχου τη μέρα του θανάτου.
4. Στην ισπανική νομοθεσία αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται υπό την προϋπόθεση της αδιάλειπτης διάρκειας της συμβίωσης τουλάχιστον πέντε ετών, εκτός εάν υπάρχουν κοινά παιδιά, οπότε πρέπει να αποδείξουν μόνο την ύπαρξη του άγαμου ζευγαριού.

Ιταλία

1. Στην Ιταλία ρυθμίζεται με νόμο η **σύνταξη επιζώντων**. Σύμφωνα με το άρθρο 22 του ν. 21^{ης} Ιουλίου 1965, ν. 903, τα μέλη της οικογένειας που δικαιούνται σύνταξη επιζώντων είναι:
  - ο/η σύζυγος,
  - τα τέκνα που κατά την ημερομηνία του θανάτου είναι ανήλικα, φοιτητές ή ανάπηρα,
  - σε περίπτωση απουσίας συζύγων και τέκνων οι γονείς που κατά την ημερομηνία του θανάτου έχουν υπερβεί την ηλικία των 65 ετών, δε λαμβάνουν σύνταξη και συντηρούνταν από τον θανόντα,
  - τα άγαμα αδέλφια υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
2. Οι παροχές επιζώντων διακρίνονται:
  - στη **σύνταξη επιζώντος**, η οποία χορηγείται, εάν ο θανών ήταν ήδη συνταξιούχος, και
  - στην **έμμεση σύνταξη**, που χορηγείται, εάν ο θανών δε λάμβανε μεν σύνταξη αλλά πληρούσε τη στιγμή του θανάτου του τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, από άποψη ασφάλισης και εισφορών:
    - τουλάχιστον 15 έτη εισφορών σε οποιαδήποτε δεδομένη περίοδο ή
    - τουλάχιστον 5 έτη εισφορών, εκ των οποίων τουλάχιστον 3 ήταν κατά τη διάρκεια των 5 ετών πριν από την ημερομηνία θανάτου.

Εάν ο θάνατος προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα, οι επιζώντες συγγενείς δικαιούνται επίσης συμπληρωματικό επίδομα που χορηγείται από το INAIL (Εθνικό Ίδρυμα Ασφάλισης για τα Εργατικά Ατυχήματα).
3. Το ποσό που οφείλεται στον επιζώντα και στον διαζευγμένο σύζυγο καθορίζεται με δικαστική απόφαση.
4. Στην Ιταλία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας.

Κροατία

1. Μετά τον θάνατο ενός ατόμου, οι επιζώντες συγγενείς έχουν δικαίωμα να ζητήσουν **σύνταξη επιζώντων**.

2. Η/ο χήρα/ος, εξωσυζυγικός σύντροφος (μια γυναίκα και ένας άνδρας συζούν για τουλάχιστον τρία χρόνια ή για μικρότερο χρονικό διάστημα, εάν είχαν μαζί παιδί), σύντροφος ζωής (δύο άτομα ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης), άτυπος σύντροφος (δύο άτομα ίδιου φύλου που δεν έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης) δικαιούνται σύνταξη επιζώντος, εάν ισχύουν τα ακόλουθα:
- Έχει συμπληρώσει το 50^ο έτος της ηλικίας της/του μέχρι τον θάνατο του/της συζύγου/συντρόφου.
  - Είναι κάτω των 50 ετών και υπήρξε πλήρης απώλεια της ικανότητας εργασίας πριν από τον θάνατο του/της συζύγου/συντρόφου ή πλήρης απώλεια της ικανότητας εργασίας εντός ενός έτους από τον θάνατο του/της συζύγου/συντρόφου.
  - Μετά τον θάνατο του/της συζύγου/συντρόφου έχουν ένα ή περισσότερα τέκνα που δικαιούνται σύνταξη επιζώντος και ασκούν το γονικό καθήκον έναντι των τέκνων αυτών. Εάν κατά τη διάρκεια του δικαιώματος επί της βάσης αυτής υπάρξει πλήρης απώλεια της ικανότητας εργασίας, διατηρούν το δικαίωμα σε σύνταξη επιζώντος για όσο διάστημα υφίσταται η εν λόγω ανικανότητα.
  - Κατά τον χρόνο θανάτου του/της συζύγου/συντρόφου έχουν συμπληρώσει το 45^ο έτος της ηλικίας τους, επομένως δικαιούνται σύνταξη επιζώντος, όταν συμπληρώσουν τα 50.
  - Δικαίωμα σύνταξης επιζώντος αποκτά και η χήρα, όταν το τέκνο του ασφαλισμένου γεννηθεί μετά τον θάνατό του.
  - Ο διαζευγμένος σύζυγος δικαιούται σύνταξη επιζώντος, εάν του/της έχει χορηγηθεί δικαίωμα διατροφής με δικαστική απόφαση.
3. Δεν έχει απαντηθεί το ερώτημα
4. Ο άτυπος σύντροφος δικαιούται σύνταξη επιζώντος, εάν η σχέση υπήρχε από τις 28 Μαρτίου 2008 και διήρκεσε τουλάχιστον τρία χρόνια. Η ιδιότητα της σχέσης καθορίζεται με δικαστική διαδικασία.
- Τα μέλη της οικογένειας ενός άτυπου συντρόφου ζωής δικαιούνται σύνταξη επιζώντος, εάν η σχέση υφίστατο στις 5 Αυγούστου 2014 ή μετά και με την προϋπόθεση ότι διήρκεσε τουλάχιστον τρία χρόνια.

Λιθουανία

1. Στη Λιθουανία η **σύνταξη χηρείας** ρυθμίζεται με τον Νόμο για τις κρατικές συντάξεις κοινωνικής ασφάλισης.
2. Κατά τη στιγμή του θανάτου τους οι ασφαλισμένοι πρέπει να έχουν δικαίωμα σύνταξης αναπηρίας ή σύνταξης γήρατος στο πλαίσιο της κρατικής κοινωνικής ασφάλισης και πρέπει να έχουν το ελάχιστο ιστορικό κοινωνικής ασφάλισης για συνταξιοδότηση από το δημόσιο ή το ισοδύναμο ιστορικό που απαιτείται για συνταξιοδότηση κατάλληλου τύπου, έχοντας εργαστεί σε επιχειρήσεις, υπηρεσίες ή οργανισμούς της Λιθουανίας, των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Οι προϋποθέσεις που αφορούν τον/την επιζώντα/ζώσα σύζυγο είναι οι ακόλουθες:

- Η χήρα ή ο χήρος πρέπει να έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης, ανεξαρτήτως της ηλικίας του/της κατά τη χρονική στιγμή του θανάτου του/της συζύγου.
- Η χήρα ή ο χήρος πρέπει να έχουν διαγνωστεί επισήμως με ολική ή μερική ανικανότητα προς εργασία και να πληρούν μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - η ανικανότητά τους πρέπει να έχει αναγνωρισθεί πριν τον θάνατο του/της συζύγου ή εντός των 5 ετών που έπονται,
  - η ανικανότητά τους πρέπει να έχει αναγνωρισθεί, ενόσω φρόντιζαν τα τέκνα του θανόντος.
- η χήρα ή ο χήρος που δεν απέκτησε τέκνα με τον/την θανόντα/ούσα δικαιούται σύνταξη, μόνο στην περίπτωση που έχει παρέλθει ένα τουλάχιστον έτος από την ημερομηνία καταχώρισης του γάμου στα μητρώα σύμφωνα με τη διαδικασία που ισχύει από την ημερομηνία θανάτου του/της συζύγου.
Σε περίπτωση τέλεσης νέου γάμου, η χήρα ή ο χήρος χάνουν το δικαίωμα σύνταξης επιζώντος.

3. Δεν απαντήθηκε το ερώτημα.
4. Η μακρόχρονη συμβίωση δεν αναγνωρίζεται χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας.

Ουγγαρία

1. Η **σύνταξη χηρείας** καθορίζεται με βάση τον νόμο αρ. 81 του 1997 (μόνο στα ουγγρικά) για τις συντάξεις κοινωνικής ασφάλισης και το κυβερνητικό διάταγμα αρ. 168 του 1997 για την εφαρμογή του νόμου για τις συντάξεις κοινωνικής ασφάλισης.

Η **σύνταξη επιζώντος** είναι μια τακτική χρηματική παροχή που εξαρτάται από τις αποδοχές και το εισόδημα, η οποία καταβάλλεται στα εξαρτώμενα μέλη του ασφαλισμένου (πρώην ασφαλισμένου) μετά από μια ορισμένη περίοδο υπηρεσίας. Οι συντάξεις εξαρτωμένων είναι:

- σύνταξη χηρείας,
- σύνταξη/επίδομα ορφανών και
- γονική σύνταξη.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, οι συντάξεις χηρείας χορηγούνται σε συζύγους, εγγεγραμμένους συντρόφους, διαζευγμένους συζύγους και συντρόφους ζωής επίσης.

2. Σύμφωνα με τον νόμο αρ. 81 του 1997, τμήμα 45-53:

«Τα άτομα που δικαιούνται **σύνταξη χηρείας** είναι αυτά των οποίων ο/η σύζυγος πέθανε ως συνταξιούχος γήρατος ή των οποίων ο/η σύζυγος:

- πέθανε πριν συμπληρώσει την ηλικία των 22 ετών και έχει δεδουλευμένη περίοδο υπηρεσίας 180 ημερών μετά την ολοκλήρωση των σπουδών ή έχει συγκεντρώσει συνολικά υπηρεσία τουλάχιστον 2 χρόνων,
- πέθανε μεταξύ 22-25 ετών και έχει συγκεντρώσει υπηρεσία τουλάχιστον 4 χρόνων,
- πέθανε μεταξύ 25-30 ετών και έχει συγκεντρώσει υπηρεσία τουλάχιστον 6 χρόνων,
- πέθανε μεταξύ 30-35 ετών και έχει συγκεντρώσει υπηρεσία τουλάχιστον 8 χρόνων,
- πέθανε μεταξύ 35-45 ετών και έχει συγκεντρώσει υπηρεσία τουλάχιστον 10 χρόνων,
- πέθανε, αφού συμπλήρωσε την ηλικία των 45 ετών, και έχει συγκεντρώσει υπηρεσία τουλάχιστον 15 χρόνων.

Τα άτομα δικαιούνται επίσης σύνταξη χηρείας, εάν ο αποθανών σύζυγός τους δεν έχει συγκεντρώσει τις προαναφερθείσες περιόδους υπηρεσίας,

αλλά έχει συγκεντρώσει την απαιτούμενη περίοδο υπηρεσίας για την κατώτερη ηλικιακή ομάδα, υπό την προϋπόθεση ότι μετά την ημερομηνία αυτή μέχρι την ημερομηνία θανάτου δεν έχει υπάρξει διακοπή μεγαλύτερη από 30 ημέρες στην περίοδο υπηρεσίας του/της.

Προσωρινή και μόνιμη σύνταξη χηρείας:

Η προσωρινή σύνταξη χηρείας παραχωρείται για ένα έτος ή μέχρι τρία έτη, εάν ο/η χήρος/α φροντίζει ένα ανάπηρο ή μόνιμα άρρωστο ορφανό.

Η προσωρινή σύνταξη χηρείας μετατρέπεται σε **μόνιμη σύνταξη** εάν ο/η σύζυγος:

- είναι πάνω από την αντίστοιχη ηλικία συνταξιοδότησης ή
  - θεωρείται ότι είναι άτομο του οποίου έχει μειωθεί η ικανότητα εργασίας ή
  - έχει τουλάχιστον δύο ανήλικα τέκνα (που δικαιούνται επίδομα ορφανού) από τον θανόντα.
3. Στις περιπτώσεις που ο θανών ή η θανούσα έχει τελέσει περισσότερους από έναν γάμους, η σύνταξη μοιράζεται εξίσου στους δικαιούχους. Δεν υπάρχει προβλεπόμενη ελάχιστη σύνταξη.
  4. Η μακρόχρονη συμβίωση αναγνωρίζεται, αλλά στην περίπτωση αυτή ο επιζών σύντροφος δικαιούται σύνταξη χηρείας, μόνο εάν:
    - έχει ζήσει με τον/τη σύντροφό του συνεχώς για έναν χρόνο και έχει αποκτήσει παιδί πριν από τον θάνατό του ή
    - έχει ζήσει συνεχώς για δέκα χρόνια, υπό την προϋπόθεση ότι δεν έλαβε σύνταξη χηρείας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Πολωνία

1. Στην Πολωνία είναι θεσμοθετημένη η **σύνταξη επιζώντος** και ρυθμίζεται από τον νόμο για τις συντάξεις γήρατος και αναπηρίας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων της 17^{ης} Δεκεμβρίου 1998.
2. Σύνταξη επιζώντων χορηγείται σε δικαιούχα μέλη της οικογένειας ατόμου που κατά τον χρόνο του θανάτου δικαιούνταν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας ή πληρούσε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται, για να λάβει μία από αυτές τις παροχές. Χορηγείται επίσης στα δικαιούχα μέλη της οικογένειας ατόμου που κατά τη στιγμή του θανάτου λάμβανε προσυνταξιοδοτικό επίδομα ή επίδομα αποζημίωσης εκπαιδευτικού. Σε

μια τέτοια περίπτωση θεωρείται ότι ο θανών πληρούσε τις προϋποθέσεις για τη λήψη σύνταξης αναπηρίας για ολική ανικανότητα προς εργασία.

Τα μέλη της οικογένειας που δικαιούνται σύνταξη επιζώντων μπορεί να είναι δικά τους παιδιά, παιδιά του άλλου συζύγου και υιοθετημένα τέκνα, παιδιά που υιοθετήθηκαν για ανατροφή και συντήρηση πριν από την ενηλικίωση, εγγόνια, αδέρφια και άλλα παιδιά, με εξαίρεση τα παιδιά που γίνονται δεκτά για ανατροφή και συντήρηση σε ανάδοχη οικογένεια ή οικογενειακό ορφανοτροφείο, ο/η σύζυγος (χήρα και χήρος) ή οι γονείς. Με βάση τον νόμο, γονείς θεωρούνται και ο πατριός και η θετή μητέρα, καθώς και οι θετοί γονείς.

Ο/η χήρος/α δικαιούται σύνταξη επιζώντων κάτω από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. Τη στιγμή του θανάτου της/του συζύγου του/της είχε συμπληρώσει την ηλικία των 50 ετών ή δεν ήταν σε θέση να εργαστεί ή
- β. ανατρέφει τουλάχιστον ένα από τα παιδιά, τα εγγόνια ή τα αδέρφια που δικαιούνται σύνταξη επιζώντων το οποίο δεν έχει συμπληρώσει το 16^ο έτος της ηλικίας του ή φοιτά σε σχολείο και είναι μέχρι 18 ετών ή τέκνο εντελώς ανίκανο προς εργασία.

Δικαίωμα σύνταξης επιζώντων αποκτά και ο/η χήρος/α που έχει συμπληρώσει το 50^ο έτος της ηλικίας ή κατέστη ανίκανη/ος προς εργασία μετά τον θάνατο του/της συζύγου του/της, αλλά το αργότερο εντός 5 ετών από τον θάνατο ή αφού παύσει να ανατρέφει τα προαναφερόμενα πρόσωπα (σημείο 2.β.).

Διαζευγμένος/η σύζυγος ή χήρος/α που δεν ήταν σε γάμο μέχρι την ημερομηνία θανάτου δικαιούται σύνταξη επιζώντων, εκτός από τις προϋποθέσεις που ορίζονται πιο πάνω, εάν είχε δικαίωμα διατροφής που καθορίστηκε με απόφαση ή δικαστικό συμβιβασμό.

Χήρος/α που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για σύνταξη επιζώντων και δεν έχει τις απαραίτητες πηγές εισοδήματος δικαιούται περιορισμένης χρονικής περιόδου σύνταξη:

- για περίοδο ενός έτους από το θάνατο του/της συζύγου ή
- κατά την περίοδο συμμετοχής σε οργανωμένη εκπαίδευση με στόχο την απόκτηση προσόντων για την εκτέλεση αμειβόμενης εργασίας,

αλλά όχι περισσότερο από 2 έτη από την ημερομηνία θανάτου του/της συζύγου.

3. Δεν έχει απαντηθεί το ερώτημα.
4. Η συμβίωση δεν αναφέρεται στον νόμο.

Πορτογαλία

1. Στην Πορτογαλία υπάρχουν δύο τύποι συντάξεων που δυνατόν να χορηγηθούν σε χήρες/χήρους: **σύνταξη χηρείας** και **σύνταξη επιζώντος**.
  - α. Η σύνταξη χηρείας είναι μια μη ανταποδοτική χρηματική παροχή που καταβάλλεται μηνιαίως στη/στον χήρα/ο ή στο άτομο που ζούσε έχοντας σχέση με τον αποθανόντα κοινωνικό δικαιούχο. Χορηγείται σε χήρες/χήρους που έχουν πορτογαλική ιθαγένεια (ή βρίσκονται σε συνθήκες ίσης μεταχείρισης με τους Πορτογάλους πολίτες), διαμένουν στην πορτογαλική επικράτεια, δε δικαιούνται καμία σύνταξη από μόνοι τους και έχουν ακαθάριστο μηνιαίο εισόδημα ίσο ή μικρότερο από €177,28. Έχει πάγιο ποσό €128,35 και παύει να χορηγείται, εάν πάψουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις.
  - β. Η σύνταξη επιζώντων είναι μηνιαίο χρηματικό επίδομα που καταβάλλεται σε μέλη της οικογένειας του δικαιούχου και αποσκοπεί στην αντιστάθμιση της απώλειας εργασιακού εισοδήματος που προκύπτει από τον θάνατο του δικαιούχου, εφόσον ο δικαιούχος είχε εισφορές για τουλάχιστον 36 μήνες.

Αυτά τα μέλη της οικογένειας είναι: σύζυγος, πρώην σύζυγος και πρόσωπο με το οποίο ο δικαιούχος στην πραγματικότητα ζούσε έχοντας σχέση, απόγονοι, συμπεριλαμβανομένων των αγέννητων παιδιών, των υιοθετημένων παιδιών και συγγενείς στην αύξουσα γραμμή, όταν δεν υπάρχουν άλλα δικαιούχα μέλη της οικογένειας.
2. Σε όλες τις περιπτώσεις η εκχώρηση της σύνταξης εξαρτάται από την τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων. Όσον αφορά τον/τη σύζυγο, τον/την πρώην σύζυγο και το άτομο που ζούσε έχοντας σχέση, οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:
  - Σύζυγος: Εάν δεν υπάρχουν τέκνα του γάμου, έστω και αγέννητα, ο επιζών σύζυγος δικαιούται το επίδομα, μόνο εάν παντρεύτηκε τον

δικαιούχο τουλάχιστον ένα έτος πριν από το θάνατο του δικαιούχου, εκτός από τις περιπτώσεις που ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα ή ασθένεια που προέκυψε ή εκδηλώθηκε μετά τον γάμο.

- Πρώην σύζυγοι: Ο νόμιμα χωρισμένος ή διαζευγμένος σύζυγος δικαιούται σύνταξη, μόνο εάν κατά την ημερομηνία θανάτου του δικαιούχου λάμβανε διατροφή, καθορίστηκε ή εγκρίθηκε να λαμβάνει διατροφή από το δικαστήριο ή δεν επιδικάστηκε διατροφή λόγω έλλειψης οικονομικής ικανότητας του θανόντος, που αναγνωρίστηκε από το δικαστήριο.
- Άτομο που ζει σε σχέση: Πρόσωπο που κατά τον χρόνο του θανάτου του δικαιούχου ζούσε μαζί του για περισσότερα από δύο χρόνια υπό συνθήκες παρόμοιες με αυτές των συζύγων δικαιούται τη σύνταξη επιζώντος. Η σύνταξη αυτή χορηγείται για περίοδο:
  - 5 ετών, εάν κατά την ημερομηνία θανάτου του δικαιούχου ο σύζυγος, ο πρώην σύζυγος ή το πρόσωπο που έχει σχέση είναι κάτω των 35 ετών (σε περίπτωση που υπάρχουν τέκνα που δικαιούνται σύνταξη, η περίοδος αυτή παρατείνεται, εφόσον αυτά τα παιδιά έχουν αυτό το δικαίωμα)·
  - χωρίς χρονικό περιορισμό, εάν κατά την ημερομηνία θανάτου του δικαιούχου ο σύζυγος, ο πρώην σύζυγος ή το άτομο σε πραγματική σχέση είναι 35 ετών και άνω (ή συμπληρώσει αυτή την ηλικία, ενώ δικαιούται τη σύνταξη) ή είναι συνολικά και μόνιμα ανίκανος για εργασία.

Η σύνταξη επιζώντων παύει να χορηγείται, σε περίπτωση που ο σύζυγος, πρώην σύζυγος ή πρόσωπο που έχει εκ των πραγμάτων σχέση με τον θανόντα παντρευτεί εκ νέου ή συνάψει νέα σχέση.

3. Στην Πορτογαλία υπάρχει νόμος που ορίζει ότι, στις περιπτώσεις που ο θανών ή η θανούσα έχει τελέσει περισσότερους από έναν γάμους, τότε η σύνταξη χωρίζεται σε ίσα μέρη. Η σύνταξη επιζώντων αντιστοιχεί σε ποσοστό πολλαπλασιασμένο με το ποσό της σύνταξης αναπηρίας ή γήρατος που ελάμβανε ή δικαιούνταν να λάβει ο δικαιούχος. Στην περίπτωση μίας/ενός συζύγου, πρώην συζύγου ή ατόμου που ζει σε σχέση, το ποσοστό αυτό είναι 60% και εάν υπάρχουν περισσότερες/οι από μία/έναν είναι 70%.

4. Σύνταξη επιζώντων δικαιούται το άτομο που κατά τον χρόνο του θανάτου του δικαιούχου ζούσε μαζί του για περισσότερα από δύο χρόνια σε συνθήκες παρόμοιες με αυτές των συζύγων χωρίς τη σύναψη οποιασδήποτε μορφής γάμου ή συμφώνου συμβίωσης.

Ρουμανία

1. Στη ρουμανική νομοθεσία είναι θεσμοθετημένη η **σύνταξη επιζώντων**.
2. Οι συντάξεις επιζώντων καταβάλλονται στα τέκνα και στον επιζώντα σύζυγο, εάν ο αποθανών που τους συντηρούσε ήταν συνταξιούχος ή πληρούσε τις προϋποθέσεις, για να λάβει κάθε είδους σύνταξη που καταβάλλεται από το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα.

Ο επιζών σύζυγος δικαιούται σύνταξη επιζώντων ανεξαρτήτως ηλικίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Με τη συμπλήρωση της τυπικής ηλικίας συνταξιοδότησης, ο επιζών σύζυγος δικαιούται σύνταξη επιζώντων, εάν ο γάμος του/της με τον αποθανόντα διήρκεσε τουλάχιστον 15 χρόνια. Εάν ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον 10 χρόνια, ο επιζών σύζυγος δικαιούται σύνταξη επιζώντων, αλλά το ποσό μειώνεται κατά 0,5% για κάθε μήνα μικρότερο των 15 ετών και κατά 6% για κάθε έτος γάμου που διήρκεσε κάτω των 15 ετών.
- Για όσο διάστημα είναι άτομο με αναπηρία κατηγορίας I ή II και αν ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον ένα έτος.
- Ανεξαρτήτως ηλικίας και διάρκειας γάμου, εάν ο θάνατος προήλθε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια και εάν ο επιζών δεν έχει εισόδημα ή έχει εισόδημα κάτω από ένα ορισμένο όριο (τον Ιανουάριο του 2021 αυτό το ποσό ανερχόταν στα 1.900 RON).
- Εφόσον δεν πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις, για να λάβει σύνταξη επιζώντων, εάν κατά τη διάρκεια έξι μηνών μετά τον θάνατο του συζύγου το επίπεδο του εισοδήματός του είναι κάτω από το 35% του μέσου ακαθάριστου μισθού (τον Ιανουάριο του 2021 αυτό το ποσό ανερχόταν στα 1.900 RON).
- Εάν φροντίζει παιδιά ηλικίας έως 7 ετών και δεν έχει εισόδημα ή έχει εισόδημα κάτω από το 35% του μέσου ακαθάριστου μισθού που χρησιμοποιείται για την τεκμηρίωση του κρατικού προϋπολογισμού

κοινωνικής ασφάλισης (τον Ιανουάριο του 2021 αυτό το ποσό ανερχόταν στα 1.900 RON).

3. Δεν υπάρχει φόρμουλα για τον καταμερισμό της σύνταξης επιζώντων στους διάφορους συζύγους, σε περιπτώσεις που ο θανών έχει τελέσει περισσότερους από έναν γάμους. Ο επιζών σύζυγος χάνει το δικαίωμα σε σύνταξη επιζώντων, σε περίπτωση που ξαναπαντρευτεί.
4. Σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης επιζώντων.

Σλοβακία

1. Το δικαίωμα και οι προϋποθέσεις **σύνταξης χηρείας** ρυθμίζονται με τον νόμο αριθ. 461/2003 Συντ. για την κοινωνική ασφάλιση (Act no. 461/2003 Coll).
2. Η/ο χήρα/ος δικαιούται σύνταξη χηρείας, εάν ο/η αποβιώσας/σασα τη στιγμή του θανάτου:
  - λάμβανε σύνταξη γήρατος ή πρόωρη σύνταξη ή σύνταξη αναπηρίας ή
  - εάν την ημέρα του θανάτου του ο/η αποβιώσας/σα πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, για να λάβει σύνταξη αναπηρίας ή γήρατος, ή
  - εάν ο/η σύζυγος απεβίωσε μετά από εργατικό ατύχημα ή λόγω επαγγελματικής ασθένειας.

Η σύνταξη χηρείας αντιστοιχεί στο 60% του ύψους της σύνταξης του/της αποβιώσαντος/σασας και καταβάλλεται για διάστημα ενός έτους από την ημέρα θανάτου. Για να δικαιούται τη σύνταξη χηρείας πέραν του εν λόγω διαστήματος, ο/η επιζών/ώσα οφείλει να πληροί μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Να φροντίζει συντηρούμενο τέκνο (μαθητή ή φοιτητή μέχρι 26 χρονών).
- Να είναι ανάπηρος με ποσοστό ανικανότητας προς εργασία τουλάχιστον 70%.
- Να έχει αναθρέψει τρία ή περισσότερα τέκνα.

- Να έχει αναθρέψει δύο τέκνα και να έχει συμπληρώσει την ηλικία των 52 ετών.
- Να έχει συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης.

Σύγκλιση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων

Σε περίπτωση που ένα άτομο έχει δικαίωμα σε δύο ή περισσότερες συντάξεις (σύνταξη γήρατος, σύνταξη αναπηρίας ή πρόωρη σύνταξη και σύνταξη χηρείας), στο πλήρες ποσό καταβάλλεται μόνο το υψηλότερο επίδομα. Η δεύτερη σύνταξη καταβάλλεται τότε μόνο στο 50% του ποσού.

3. Ένας διαζευγμένος δεν έχει δικαίωμα σε σύνταξης χηρείας.
4. Στη Σλοβακία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας. Επιπλέον, η σλοβακική νομοθεσία δεν επιτρέπει εγγεγραμμένα ή πολιτικά σύμφωνα συμβίωσης μεταξύ ατόμων του ίδιου ή αντίθετου φύλου.

Σλοβενία

1. Στη Σλοβενία, η **σύνταξη χηρείας** ρυθμίζεται με τον νόμο περί ασφάλισης συντάξεων και αναπηρίας (ZPIZ-2).
2. Σύμφωνα με τον νόμο περί ασφάλισης συντάξεων και αναπηρίας (ZPIZ-2) ο δικαιούχος της σύνταξης χηρείας πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:
  - Ελάχιστη ηλικία:
    - κατά τον χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου ο δικαιούχος της σύνταξης χηρείας πρέπει να έχει συμπληρώσει το 58^ο έτος της ηλικίας του,
    - αν κατά τον χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου ο δικαιούχος της σύνταξης χηρείας δεν έχει συμπληρώσει το 58^ο έτος της ηλικίας του, αλλά έχει συμπληρώσει το 53^ο έτος της ηλικίας του, αποκτά το δικαίωμα σύνταξης χηρείας, μόλις συμπληρώσει το 58^ο έτος της ηλικίας του.
  - Ανεξαρτήτως ηλικίας:
    - εάν πριν από τον θάνατο του ασφαλισμένου ο δικαιούχος της σύνταξης χηρείας ήταν ολικά ανίκανος προς εργασία ή η

ανικανότητα αυτή επήλθε εντός ενός έτους από τον θάνατο του ασφαλισμένου,

- εάν μετά τον θάνατο του ασφαλισμένου ο δικαιούχος της σύνταξης χηρείας έμεινε με ένα ή περισσότερα τέκνα που δικαιούνται σύνταξη επιζώντος και τα οποία η χήρα ή ο χήρος υποχρεούται να συντηρεί,
  - εάν κατά τη διάρκεια της περιόδου δικαιώματος σε σύνταξη χηρείας (όταν μένει με παιδιά) ο δικαιούχος καθίσταται ολικά ανίκανος για εργασία, διατηρεί το δικαίωμα στη σύνταξη χηρείας, έως ότου υπάρξει τέτοια ανικανότητα,
  - εάν ο δικαιούχος συμπληρώσει το 58^ο έτος της ηλικίας του κατά τη διάρκεια της περιόδου δικαιώματος σύνταξης χηρείας (όταν μένει με παιδιά), διατηρεί μόνιμα το δικαίωμα στη σύνταξη χηρείας,
  - εάν το δικαίωμα στη σύνταξη χηρείας (όταν μένει με τέκνα) παύσει, πριν ο δικαιούχος συμπληρώσει το 58^ο έτος της ηλικίας του, αλλά έχει ήδη συμπληρώσει το 53^ο έτος της ηλικίας του, μπορεί να ζητήσει εκ νέου τη σύνταξη αυτή, όταν συμπληρώσει την ηλικία των 58,
  - αν η χήρα γεννά τέκνο θανόντος ασφαλισμένου ή δικαιούχου των δικαιωμάτων το αργότερο εντός 300 ημερών από την ημερομηνία θανάτου του ασφαλισμένου.
- 3.** Δεν υπάρχει πρόνοια στο σχέδιο που αφορά τον καταμερισμό της σύνταξης χηρείας στη/στον σύζυγο και τους πρώην συζύγους, στις περιπτώσεις που ο/η θανών/ούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους.
- 4.** Το δικαίωμα σε σύνταξη χηρείας αφορά τους συζύγους, καθώς και (υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος περί συντάξεων και ασφάλισης αναπηρίας ZPIZ-2) διαζευγμένους συζύγους και άτομα που ζουν σε συμβίωση ή σε εγγεγραμμένη ή μη εγγεγραμμένη σχέση με τον αποθανόντα.

Τσεχία

1. Η **σύνταξη χηρείας** ρυθμίζεται με τον νόμο αρ. 155/1995 περί Συνταξιοδοτικής Ασφάλισης.
2. Η/ο χήρα/ος δικαιούται σύνταξη χηρείας, εάν ο θανών/ούσα λάμβανε σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας ή εάν μέχρι τη στιγμή του θανάτου συμπλήρωσε την περίοδο ασφάλισης που απαιτείται, για παροχή σύνταξης, εκτός εάν ο/η σύζυγος απεβίωσε λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας.

Άλλη προϋπόθεση είναι ο γάμος να υφίστατο κατά τον χρόνο του θανάτου. Οι διαζευγμένοι δε δικαιούνται σύνταξη χηρείας.

Το ποσό της σύνταξης χηρείας έχει δύο μέρη, το **βασικό ποσό** και το **ποσοστό**:

- Το βασικό ποσό είναι ένα σταθερό ποσό για όλες τις συντάξεις και ορίζεται από τον νόμο περί Ασφάλισης Συντάξεων ως 10% του μέσου μηνιαίου μισθού.
- Το ποσοστό της σύνταξης εξαρτάται από τη διάρκεια της περιόδου στην οποία ο/η θανών/ούσα κατέβαλλε την ασφάλιση σύνταξης και το ύψος των αποδοχών του κατά τη σχετική περίοδο. Το ποσοστό της σύνταξης χηρείας ορίζεται ως το 50% επί του βασικού ποσού σύνταξης που λάμβανε (ή θα λάμβανε) ο/η θανών/ούσα κατά την ημερομηνία θανάτου.

Εάν η/ο χήρα/ος λαμβάνει επίσης άλλου είδους σύνταξη (γήρατος ή αναπηρίας), τότε το ποσό της σύνταξης χηρείας μειώνεται ελαφρώς.

Η σύνταξη χήρου/χήρας χορηγείται πάντα για διάστημα ενός έτους από την ημερομηνία του θανάτου. Η παροχή διατηρείται μετά το πέρας της περιόδου αυτής, εάν ο επιζών σύζυγος:

- φροντίζει συντηρούμενο τέκνο ή
- φροντίζει γονέα του ή γονέα του/της θανόντος/ούσας.

3. Δεν υπάρχει πρόνοια στο σχέδιο που αφορά τον καταμερισμό της σύνταξης χηρείας στη/στον σύζυγο και τους πρώην συζύγους, στις περιπτώσεις που ο/η θανών/ούσα έχει πραγματοποιήσει περισσότερους από έναν γάμους.

4. Σύμφωνα με τη νομοθεσία στη Τσεχία δεν αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σύνταξης χηρείας.

Φινλανδία

1. Στη Φινλανδία η **σύνταξη επιζώντων** βασίζεται στον νόμο για τις συντάξεις των εργαζομένων (395/2006) και τον νόμο περί Εθνικών Συντάξεων (347/1956).

Σύμφωνα με τη νομοθεσία δικαιούνται σύνταξη:

- α. ο επιζών σύζυγος (από γάμο ή από σύμφωνο συμβίωσης),
  - β. ο σύντροφος με τον οποίο ο θανών συζούσε και έχει τέκνο κάτω των 18 ετών,
  - γ. παιδιά κάτω των 20 ετών,
  - δ. πρώην σύζυγος του θανόντος.
2. Οι απαιτήσεις για τους συζύγους που **έχουν ή είχαν κοινό παιδί** είναι οι ακόλουθες:

- Ήταν παντρεμένοι ή είχαν σύμφωνο συμβίωσης.
- Ο γάμος συνήφθη ή το σύμφωνο συμβίωσης καταχωρίσθηκε, πριν να γίνει 65 ετών ο/η θανών/ούσα.

Οι απαιτήσεις για τους συζύγους που **δεν έχουν ή δεν είχαν κοινό παιδί** είναι οι ακόλουθες:

- Ο γάμος συνήφθη ή το σύμφωνο συμβίωσης καταχωρίσθηκε, πριν να γίνει 65 ετών ο/η θανών/ούσα.
- Η/ο χήρα/ος ήταν ηλικίας 50 ετών και άνω, όταν ο/η θανών/ούσα απεβίωσε ή η/ο χήρα/ος λάμβανε σύνταξη αναπηρίας για τουλάχιστον τρία χρόνια.
- Ο γάμος συνήφθη ή το σύμφωνο συμβίωσης καταχωρίσθηκε πριν η/ο χήρα/ος συμπληρώσει την ηλικία των 50 ετών και ο γάμος ή το σύμφωνο συμβίωσης είχε διαρκέσει τουλάχιστον πέντε χρόνια.

Ο σύντροφος με τον οποίο ο θανών συζούσε δικαιούται σύνταξη επιζώντος, όταν πληρούνται και οι έξι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Αν ο θάνατος του συντρόφου επήλθε την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2022.

- Ο/η θανών/ούσα ήταν κάτω των 65 ετών, όταν ξεκίνησε η συγκατοίκηση.
- Ο/η επιζών/επιζώσα έχει κοινό παιδί κάτω των 18 ετών με τον/τη θανόντα/θανούσα.
- Το κοινό παιδί έμενε στην ίδια κατοικία με τον/την επιζών/επιζώσα.
- Συγκατοικούσαν για τουλάχιστον 5 χρόνια πριν από τον θάνατο του/της αποβιώσαντος/ασας.
- Ούτε ο/η επιζών/επιζώσα ούτε ο/η θανών/ούσα είναι παντρεμένοι με τρίτο πρόσωπο.

Δεν υπάρχει ελάχιστο όριο ηλικίας, χρόνος εργασίας ή εισφορές. Ωστόσο, από 1.1.2022 οι δικαιούχοι γεννηθέντες την 1.1.1975 ή μετά δικαιούνται τη σύνταξη για **10 έτη**. Οι γεννηθέντες την 31.12.1974 και προηγουμένως λαμβάνουν τη σύνταξη επ' αόριστον.

Επιπλέον, η σύνταξη του/της επιζώντος/επιζώσας συζύγου λήγει σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, εάν ο/η επιζών/επιζώσα ξαναπαντρευτεί, ενώ είναι κάτω των 50 ετών.

Στη Φινλανδία υπάρχουν δύο συστήματα συνταξιοδότησης: η εκ του νόμου προβλεπόμενη **επαγγελματική σύνταξη** (σύνταξη που συνδέεται με τις αποδοχές) και η **εθνική σύνταξη**.

Το καθεστώς επαγγελματικής σύνταξης καταβάλλει επαγγελματικές συντάξεις που συνδέονται με τις αποδοχές και βασίζονται στις ασφαλιστικές εισφορές. Η ανώτατη σύνταξη χηρείας είναι το 50% της επαγγελματικής σύνταξης του/της αποβιώσαντος/ασας. Η σύνταξη αυτή καταβάλλεται μέχρι τον θάνατό του/της δικαιούχου (γεννηθέντες πριν την 1.1.1975) ή για 10 έτη (γεννηθέντες 1.1.1975 ή αργότερα).

Το καθεστώς εθνικής σύνταξης χορηγεί ελάχιστες συντάξεις με κριτήριο τον τόπο παραμονής. Η σύνταξη αυτή καταβάλλεται, όταν φτάσει η χήρα/χήρος στην ηλικία των 65 ετών. Αυτή τη στιγμή η εθνική σύνταξη είναι €335,76 τον μήνα για έξι μήνες και στη συνέχεια €105,17 τον μήνα. Από κοινού οι δύο αυτές συντάξεις αποτελούν τη συνολική εκ του νόμου προβλεπόμενη σύνταξη. Τα καθεστώτα σύνταξης είναι ενοποιημένα. Έτσι, όταν η θεσμοθετημένη επαγγελματική σύνταξη υπερβαίνει ένα καθορισμένο όριο, δεν καταβάλλεται εθνική σύνταξη ή εγγυημένη σύνταξη.

3. Δεν υπάρχει φόρμουλα για καταμερισμό της σύνταξης χηρείας σε περιπτώσεις που ο θανών/ούσα έχει τελέσει περισσότερους από έναν γάμους. Εάν ο θανών/ούσα ήταν υπόχρεος/α να καταβάλει την διατροφή του τέκνου στον/στην πρώην σύζυγο, τότε δικαιούται σύνταξη. Το προς καταβολή στον/στην πρώην σύζυγο ποσοστό εξαρτάται από το ύψος της διατροφής που λαμβάνει ο πρώην σύζυγος και αφαιρείται από τη σύνταξη της/του χήρας/ου.
4. Από 1.1.2022 αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση χωρίς τη σύναψη οποιασδήποτε μορφής γάμου ή συμφώνου συμβίωσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη χηρείας.
Εάν ο θανών/ούσα πέθανε την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2022, καταβάλλεται σύνταξη επιζώντος στον/στη σύντροφο με τον/την οποίο/α ο/η θανών/ούσα συζούσε, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στην απάντηση του ερωτήματος 2. Η σύνταξη σταματά, μόλις το μικρότερο κοινό παιδί συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.

Πίνακας συνοπτικών απαντήσεων ανά χώρα

Χώρα	Υπάρχει σχέδιο σύνταξης χηρείας;	Κριτήρια για δικαίωμα στη σύνταξη	Φόρμουλα	Αναγνωρίζεται η μακρόχρονη συμβίωση;
 Αυστρία	ΝΑΙ	- ηλικία θανάτου - εισφορές	ΟΧΙ	ΟΧΙ
 Γαλλία	Σύνταξη επιζώντων	- ηλικία επιζώντος - εισοδήματα	ΝΑΙ	ΟΧΙ
 Γερμανία	Σύνταξη επιζώντων	- έτη εισφορών - ηλικία επιζώντος	ΝΑΙ	Δεν απαντήθηκε
 Ελλάδα	ΝΑΙ	- χρόνος ασφάλισης - διάρκεια γάμου	ΝΑΙ	ΟΧΙ
 Εσθονία	Σύνταξη επιζώντων	- έτη υπηρεσίας - άσκηση επαγγέλματος - αιτία θανάτου	Δεν απαντήθηκε	Δεν απαντήθηκε
 Ιταλία	Σύνταξη επιζώντων	- ο αποθανών να ήταν ήδη συνταξιούχος ή να πληρούσε τα κριτήρια για συνταξιοδότηση - έτη εισφορών	ΟΧΙ	ΟΧΙ
 Ισπανία	ΝΑΙ	- βάση υπολογισμού	ΝΑΙ	ΝΑΙ
 Κροατία	Σύνταξη επιζώντων	- ηλικία επιζώντος - ανικανότητα προς εργασία - τέκνα	Δεν απαντήθηκε	ΝΑΙ
 Λιθουανία	ΝΑΙ	- διάρκεια γάμου - συμπλήρωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης - ανικανότητα προς εργασία	Δεν απαντήθηκε	ΟΧΙ
 Ουγγαρία	ΝΑΙ	- ηλικία - χρόνια υπηρεσίας	Κατανέμεται ισόποσα μεταξύ των δικαιούχων	ΝΑΙ
 Πολωνία	Σύνταξη επιζώντων	- ηλικία επιζώντος - ο αποθανών να ήταν ήδη συνταξιούχος ή να πληρούσε τα κριτήρια για σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας, προσυνταξιοδοτικό επίδομα ή επίδομα αποζημίωσης εκπαιδευτικού - ανικανότητα επιζώντος προς εργασία - τέκνα	Δεν απαντήθηκε	ΟΧΙ
 Πορτογαλία	Σύνταξη χηρείας και σύνταξη επιζώντων	- τέκνα - διάρκεια γάμου/σχέσης - λήψη διατροφής - εισόδημα	Κατανέμεται ισόποσα μεταξύ των δικαιούχων	ΝΑΙ
 Ρουμανία	Σύνταξη επιζώντων	- διάρκεια γάμου - εισόδημα - τέκνα (μέχρι 7 ετών) - ο αποθανών να ήταν ήδη συνταξιούχος ή να πληρούσε τα κριτήρια για συνταξιοδότηση	ΟΧΙ	ΟΧΙ

		- αναπηρία επιζώντος - αιτία θανάτου		
 Σλοβακία	ΝΑΙ	- ο αποθανών να ήταν ήδη συνταξιούχος ή να πληρούσε τα κριτήρια για σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας - αιτία θανάτου (εργατικό)	ΟΧΙ	ΟΧΙ
 Σλοβενία	ΝΑΙ	- ηλικία - ανικανότητα προς εργασία - τέκνα	ΟΧΙ	ΝΑΙ
 Τσεχία	ΝΑΙ	- ο αποθανών να ήταν ήδη συνταξιούχος ή να πληρούσε τα κριτήρια για σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας - αιτία θανάτου (εργατικό) - ύπαρξη γάμου κατά το χρόνο του θανάτου	ΟΧΙ	ΟΧΙ
 Φινλανδία	Σύνταξη επιζώντων	- ηλικία - διάρκεια σύνταξης αναπηρίας - τέκνα - διάρκεια συγκατοίκησης κ.ά.	ΟΧΙ	ΝΑΙ